

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 marca 2023 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Pracowbrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie z powództwa M. B. przeciwko (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. oraz B. (...) Spółce (...) w R. o zapłatę (sygn. akt II C 413/20):

zasądził na rzecz powoda od pozwanych in solidum kwotę 3.110,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty – z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia od jednego z pozwanych zwalnia pozostałego,

zasądził tytułem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda od pozwanych in solidum kwotę 1.117 zł - z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia od jednego z pozwanych zwalnia pozostałego.

Powyższe rozstrzygnięcie sąd rejonowy oparł o ustalenia faktyczne i rozważania prawne wskazane na k. 185-191.

Apelację od powyższego wyroku wywiedli oboje pozwani.

B. (...) w R. wywiódł apelację, zaskarżając zapadły wyrok co do pkt 1 i 2 w części, w której go dotyczą. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu apelujący zarzucił naruszenie prawa materialnego i procesowego, a mianowicie:

art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c., art. 245 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów mającej wpływ na wynik sprawy, polegające w szczególności na uznaniu, że powód skutecznie nabył wierzycelność w stosunku do pozwanego ad.2, mimo że dokument złożony przez powoda nie zawiera elementów do uznania go za umowę cesji wierzycelności, a w konsekwencji nie przenosi wierzycelności z poszkodowanego na powoda w stosunku do pozwanego ad. 2;

art. 509 §1 k.c. w zw. z art. 510 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, iż po stronie powoda zachodziła legitymacja czynna, a tym samym powód miał możliwość wystąpienia z roszczeniem przeciwko pozwanemu B. (...) w R., podczas gdy:

w materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy w postępowaniu przed Sądem I instancji został przedłożony przez powoda dokument o nazwie Upoważnienie - Cesja Wierzycelności, który upoważniał powoda do wypłaty przez ubezpieczyciela odszkodowania w ramach likwidowania szkody, występowania o informację o statusie likwidacji szkody, otrzymywania wszelkich decyzji oraz zgłaszania wniosków i składania reklamacji, a także nie zawierało oświadczenia przenoszącego wierzycelność z poszkodowanego na powoda;

dokument Upoważnienie - Cesja Wierzycelności nie zawiera elementów, które cesja wierzycelności powinna zawierać tj. daty oraz miejsca zawarcia umowy, stron umowy - określenie cedenta i cesjonariusza, oświadczenia cedenta o tym, że wierzycelność przysługuje właśnie jemu oraz wskazania jej tytułu, a nadto w żadnym momencie pisma ma informacji, że cedent przelewa na rzecz cesjonariusza prawa do odszkodowania.

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa co do niego w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia je zasądzającego do dnia zapłaty – za obie instancje.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wywiódł apelację, zaskarżając zapadły wyrok w całości. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu apelujący zarzucił:

brak uwzględnienia przez Sąd I Instancji zarzutu braku legitymacji biernej po stronie (...) SA, tymczasem bezspornym w sprawie jest, iż (...) SA nie była ubezpieczycielem OC sprawcy szkody i tym samym nie odpowiada

za szkodę, braku uwzględnienia przez Sąd I instancji, iż strona powodowa nie posiada legitymacji czynnej a to z uwagi na to, iż załączony do pozwu dokument „upoważnienie - cesja wierzytelności” nie stanowi przelewu wierzytelności a nawet gdyby tak uznać to zakres cesji obejmuje w jej przedmiocie wyłącznie wierzytelności związane z ubezpieczeniem OC/AC a nie z tytułu umowy zlecenia;

błędne uznanie przez Sąd I Instancji, iż w sprawie doszło do zawarcia umowy zlecenia między powodem a (...) SA tymczasem powoda z (...) SA wiązał stosunek prawny oparty na przepisach o likwidacji bezpośredniej opartej na ustawie o Ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;

brak uwzględnienia przez Sąd I instancji, iż umowa zlecenia nie może być umową nieodpłatną, chyba że strony postanowią inaczej. Skoro nie ma warunków umowy zlecenia związanych z odpłatnością umowa zlecenia (zawarta z konsumentem) jako nieodpłatna winna być uznana przez Sąd za nieważną.

brak legitymacji czynnej po stronie powodowej z uwagi na treść i przedmiot umowy cesji tj. brak przeniesienia wierzytelności na powoda (a jedynie upoważnienie go do odbioru należności) oraz określenie w treści, iż umowa dotyczy roszczenia z tytułu OC/AC a nie umów zlecenia.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 poprzez oddalenie powództwa w całości; w pkt 2 poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, a także wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej apelującej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwanej B. (...) w R., pozwany (...) SA wskazał, iż w pełni popiera wnioski i twierdzenia apelacji wnosząc o jej uwzględnienie przez sąd w całości poprzez zmianę wyroku sądu I instancji i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztu zastępstwa procesowego, oraz dodatkowo zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego (...) SA kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych w zakresie rozpoznania apelacji pozwanej B. (...) w R..

Odpowiedź na obie apelacje pozwanych wniósł także powód, wnosząc o ich oddalenie oraz o zasądzenie od apelujących pozwanych zwrotu kosztów procesu za II instancję, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych na jego rzecz.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wywiedziona przez pozwanego B. (...) Spółki (...) w R. jako niezasadna nie zasługiwała na uwzględnienie, jednakże apelacja pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. okazała się zasadna i jako taka doprowadziła do zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia w postulowanym zakresie.

Wstępnie zauważyć należało, że niniejszą sprawę rozpoznano w trybie uproszczonym, a sąd okręgowy w postępowaniu apelacyjnym nie przeprowadził postępowania dowodowego. Ustawodawca w takiej sytuacji w art. 505¹³ § 2 k.p.c. przewidział, że jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego w postępowaniu uproszczonym powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w rozpatrywanej sprawie sąd okręgowy po analizie zarzutów apelacji i ich konfrontacji z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy stanął na stanowisku, że zasadniczo sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy. Zgromadzone dowody poddał wszechstronnej, wnikliwej ocenie i na ich podstawie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne odpowiadające treści tych dowodów, co pozwoliło na dokonanie oceny zasadności żądania pozwu, a sądowi drugiej instancji pozwoliły na uczynienie ich podstawą dla własnego rozstrzygnięcia, z zastrzeżeniem, o którym poniżej.

W ocenie sądu okręgowego sama zasada odpowiedzialności oraz wysokość odszkodowania zostały przez sąd rejonowy ustalone w sposób prawidłowy. Na kanwie rozpatrywanej sprawy, sąd pierwszej instancji przeprowadził dowód z pisemnej opinii biegłego sądowego w zakresie techniki motoryzacyjnej wyceny wartości napraw powypadkowych, wyceny wartości pojazdów, rekonstrukcji zdarzeń drogowych mgr inż. K. L., który sporządził opinię główną oraz opinię uzupełniającą. W ich treści wskazał, że wysokość szkody poniesionej przez poszkodowanego na skutek uszkodzenia samochodu marki M. o nr rej (...) w wyniku kolizji z dnia 5.02.2019 r. wynosi 9.668,38 zł brutto. Biegły dodał, że koszty w zależności od zakładu mogłyby się wahać w zakresie od 9 164,57 zł brutto do 9895,09 zł brutto. Biegły wskazał również, że koszt naprawy wynikający z faktury VAT załączonej do pozwu jest uzasadniony w kontekście uszkodzeń pojazdu, technologicznego procesu naprawy wykonanej z zastosowaniem części oryginalnych pochodzących od producenta pojazdu oraz stawek roboczogodziny odpowiednio wyposażonych warsztatów samochodowych w I kwartale 2019 r.

Przechodząc do zarzutów apelacji pozwanego B. (...) w R. w pierwszej kolejności wskazać należy, iż niezasadne jest twierdzenie jakoby powód nie miał w ogóle legitymacji czynnej w dochodzeniu odszkodowania z tytułu zaistniałej szkody.

Zgodnie z treścią art. 509 § 1 i 2 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Celem i skutkiem przelewu jest przejście na nabywcę ogółu uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki go wiązał z dłużnikiem. W takim wypadku stosunek zobowiązaniowy nie ulega zmianie a zmienia się osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2006 r., IV CSK 232/06).

Wskazać w tym miejscu należy, że umowa przelewu wierzytelności może być co do zasady zawarta w dowolnej formie, nie wyłączając formy ustnej. Wymogu formy pisemnej nie ustanawia w szczególności art. 511 k.c., który przewiduje wyłącznie wymóg stwierdzenia pismem przelewu wierzytelności, która także została stwierdzona pismem (por. Komentarz do Kodeksu cywilnego, G. Bieniek, H. Ciepla i in., Warszawa 2011, s. 861 - uwagi do art. 511 k.c., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2002 r., sygn. akt II CKN 1160/99; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 marca 2005 r., I ACa 1516/04, OSA 2005/12/44).

Na kanwie rozpatrywanej sprawy między poszkodowanym w kolizji W. P. (cedentem) a powodem M. B. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) - serwis samochodów japońskich i koreańskich M. B." (cesjonariuszem) bezspornie doszło do zawarcia umowy przelewu wierzytelności z dnia 27 października 2022 r., na podstawie której strony ustaliły, że cesjonariusz zwalnia cedenta z długu za usługę naprawy pojazdu, a w zamian cedent przenosi na cesjonariusza wierzytelność o odszkodowanie zarówno wobec sprawy wypadku jak i wobec jego ubezpieczyciela z tytułu kolizji z dnia 5.02.2019 r. (§ 3 ust. 1 i 2 umowy cesji wierzytelności, k. 176).

Nie ulega zatem wątpliwości, że między stronami w istocie doszło do zawarcia umowy cesji wierzytelności. Zgodnie z wolą poszkodowanego towarzyszącą zaleceniu powodowi usługi naprawy pojazdu w zamian za nabycie praw do odszkodowania z przedmiotowego wypadku, powód posiada legitymację czynną w zakresie dochodzenia tego roszczenia. Na podstawie umowy cesji wierzytelności na powoda została przeniesiona w całości wierzytelność z tytułu szkody komunikacyjnej i nabył on wszelkie prawa do odszkodowania, a nie jak twierdzi apelujący wyłącznie upoważnienie do likwidacji szkody. Jest to zarzut ewidentnie chybiony, bowiem pozwany nie sprostował ciężarowi dowodowemu i nie przedstawił żadnych dowodów na nieistnienie lub brak skuteczności umowy cesji wierzytelności. Tymczasem analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że powód wykazał swoją legitymację czynną w sprawie. Podkreślić trzeba, że niezależnie od powyższego, powodowi została już wypłacona część odszkodowania w kwocie 6.805,87 zł, co oznacza, że jego roszczenie zostało częściowo zaspokojone i co sprawia, że podważanie jego legitymacji na tym etapie wydaje się niedorzeczne.

Co więcej, w trakcie postępowania B. (...) w R. nie zaprzeczał swojej odpowiedzialności gwarancyjnej za szkodę objętą przedmiotowym postępowaniem. Ponieważ zaś cesja wierzytelności dotyczy przeniesienia roszczeń z OC, to pozwany B. (...) w R. jako ubezpieczyciel sprawcy szkody ponosi odpowiedzialność gwarancyjną i odpowiada z tytułu szkody na rzecz warsztatu naprawczego (powoda).

Przechodząc do apelacji pozwanego (...) Spółki akcyjnej należy wskazać, że sąd okręgowy w okolicznościach niniejszej sprawy uznał ją za zasadną.

Odpowiedzialność pozwanego (...) SA wynika z art. 471 k.c. Zgodnie z treścią tego przepisu dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Niewątpliwie bowiem pozwany (...) SA nie był ubezpieczycielem sprawcy szkody, a tym samym nie ponosi odpowiedzialności za wyrządzoną przez sprawcę kolizji szkodę na zasadzie art. 415 k.c. w zw. z art. 822 § 1 k.c.

Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 471 k.c. są: zdarzenie, z którym związane jest niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania oraz szkoda i adekwatny związek przyczynowy między zdarzeniem a szkodą. Te wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, a więc brak zaistnienia chociażby jednej z nich wyłącza tę odpowiedzialność. Obowiązek ich wykazania spoczywa na wierzycielu (art. 6 k.c.).

Podstawą prawną roszczenia do (...) SA jest treść „umowy zlecenia” zawartej między poszkodowanym a pozwanym (...) SA, której przedmiotem jest zlecenie przez klienta likwidacji szkody przez (...) SA, powstałej na terytorium RP, związanej z uszkodzeniem lub zniszczeniem pojazdu klienta, spowodowanej ruchem innego pojazdu mechanicznego, którego posiadacz zawarł umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych z innym, iż (...) SA, zakładem ubezpieczeń. Oznacza to, że na mocy tejże umowy (...) SA zobowiązało się przeprowadzić postępowanie likwidacyjne w związku z wypadkiem stanowiącym podstawę faktyczną, w tym ustalenia odpowiedzialnego za powstanie szkody i rozmiaru szkody, ustalenia wysokości i wypłaty świadczenia pieniężnego równemu należnemu odszkodowaniu.

Dokument „umowy zlecenia” znajduje się w aktach szkody załączonych przez pozwanego do sprzeciwu (na płycie CD) i należy stwierdzić, że wiąże pozwanego. Skoro bowiem pozwany (...) SA przyjął zlecenie, rozpoczął faktyczne działania i przeprowadził postępowanie likwidacyjne, to oznacza że działał na podstawie umowy i powinien się z niej wywiązać zachowując należyta staranność. Natomiast nie ulega wątpliwości, iż (...) SA wykonało swoje zobowiązanie nienależycie poprzez nieprawidłowe wyliczenie wysokości szkody w przedmiotowej sprawie. Szkoda poprzednika prawnego powoda (poszkodowanego) sprowadza się więc do różnicy między odszkodowaniem, które by uzyskał w sytuacji prawidłowego wykonania umowy, a tym co wypłacił pozwany (...) SA w toku likwidacji.

Pomimo powyższego, treść umowy cesji wierzytelności uprawniała powoda wyłącznie do dochodzenia roszczeń należnych bezpośrednio poszkodowanemu z ubezpieczenia OC, a nie do dochodzenia roszczeń z umowy. Pozwany (...) SA nie był ubezpieczycielem odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody, a wyłącznie odpowiadał *ex contractu* za szkodę - jest to inny stosunek zobowiązaniowy i inny rodzaj odpowiedzialności, z tego powodu powód nie ma legitymacji do dochodzenia roszczeń od tego podmiotu w tym postępowaniu, albowiem nabył od W. P. wyłącznie jego roszczenia o odszkodowanie wobec sprawcy wypadku i wobec jego ubezpieczyciela (§ 2 umowy cesji – k – 176 akt). Nie nabył tym samym roszczeń wobec pozwanego (...) opartych na innej podstawie odpowiedzialności.

Wobec powyższego podniesiony zarzut z uwagi na treść i zakres cesji należało uznać za słuszny a roszczenie powoda względem pozwanego (...) SA za bezpodstawne.

Tak argumentując, sąd okręgowy uznał apelację pozwanego (...) SA za słuszną i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego B. (...) w R. na rzecz powoda M. B. kwotę 3 110,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty (pkt 1. ppkt I. sentencji), zaś powództwo wobec pozwanego (...) Spółki akcyjnej w W. oddalił (pkt 1. ppkt II. sentencji).

Powyższa zmiana skutkowałą także koniecznością modyfikacji rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania, przy czym skoro apelacja pozwanego B. (...) została oddalona, pozostaje aktualna wysokość kosztów procesu zasądzona od tego pozwanego na rzecz powoda, tj. 1 117,- zł, albowiem nie jest dopuszczalna zmiana orzeczenia na niekorzyść strony wnoszącej apelację, jeżeli strona przeciwna nie wniosła apelacji (art. 384 k.p.c.).

Jednocześnie powód w całości przegrał postępowanie przeciwko pozwanemu (...) SA, w związku z czym obowiązany był zwrócić mu koszty procesu. Sąd zasądził więc od powoda na rzecz pozwanego (...) Spółki akcyjnej w W. kwotę 1 217 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 lipca 2023 roku do dnia zapłaty tytułem kosztów procesu (pkt 1. ppkt IV. sentencji). Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa – 917,- zł oraz zaliczka na koszty biegłego 300,- zł.

Apelację pozwanego B. (...) w R. sąd okręgowy oddalił w całości jako niezasadną na podstawie art. 385 k.p.c., o czym orzekł w punkcie 2. sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. oraz § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

Wobec oddalenia apelacji pozwanego B. (...) w R. sąd zasądził od niego na rzecz powoda M. B. kwotę 450 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności od dnia uprawomocnienia orzeczenia, tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, na które składały się koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika (§ 10 ust. 1 pkt 1 w zw. § 2 pkt 3 ww. rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych), o czym orzeczono w punkcie 3. sentencji wyroku.

Ponieważ apelacja pozwanego (...) SA została uwzględniona w pełni, sąd zasądził od powoda M. B. na rzecz pozwanego (...) Spółki akcyjnej w W. kwotę 650 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności od dnia uprawomocnienia orzeczenia, tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, na które składały się 100 zł tytułem opłaty od uzasadnienia, 100 zł uzupełniającej opłaty od apelacji oraz 450 zł tytułem wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika (§ 10 ust. 1 pkt 1 w zw. § 2 pkt 3 ww. rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych), o czym orzeczono w punkcie 4. sentencji wyroku.

sędzia Tomasz Szaj

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

24.08.2023 SSO T.Szaj